

הלכות מעשר פרק ד

א. אין הטבל נקבע למעשר מן התורה עד שיכניסנו לביתו, שנאמר "בערתי הקדש מן-הבית" (דברים כו, יג); והוא, שיכניסנו דרך השער שנאמר "ואכלו בשעריך" (דברים כו, יב); אבל אם הכניס תבואתו דרך גגין וקרפפות פטור מן התרומה, ומן המעשרות.

ב. יראה לי שאין לוקין מן התורה על אכילת הטבל, עד שיקבע בכניסתו לביתו כמו שבארנו מפי השמועה; אבל אם נקבע בשאר הששה דברים שמנינו, אין לוקין עליו אלא מכת מרדות מדבריהן. וכן האוכל מפרות שדעתו להוליכן לשוק, אחר שנגמרה מלאכתן אינו לוקה אלא מכת מרדות כמו שבארנו, שאין הגומר למכור חייב במעשר אלא מדבריהם.

ג. בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות, אינו קובע. וכן הגגין אינן קובעין, אף על פי שהבית שלמטה קובע; ואם לא היה בגג ארבע אמות על ארבע אמות, כגון שהיה הבית משפע ועולה אינו פוטר מן המעשר, אלא הרי גג זה כמקצת אויר הבית.

ד. הצריפין, והברגגין, ובתי הקיץ והוא ארבעה עמודים ותקרה על גביהן שנמצא בלא כותלים, וכן סכות שעושין ביני כרמים וביני הגנות בימי הקיץ אף על פי שדרין בהן בימי הקיץ, ויש בהם רחים ותרגולין אינן קובעין למעשר; וכן ספת היוצרים החיצונה, וספת החג בחדר אינן קובעין: שכל אלו, אין דירתן קבע.

ה. הצריפין והברגגין טובלין לבעליהן, אף על פי שאינן טובלין לכל אדם. וכן בית הסופר ובית המדרש טובלין לזה שיושב בהן ומלמד, מפני שהן כביתו; ואין טובלין לאחרים.

ו. בית הכנסת ובית התלמוד אם יש בהן בית דירה, קובעין; ואם לאו, אין קובעין. האורירות והאוצרות שבשדות העשויות למכנס, אינן קובעין; ואם היו לדירה, קובעין.

ז. כשם שהבית קובע למעשר, כך החצר קובעת למעשר; ומשיכנסו לחצר דרך השער נקבעו, אף על פי שלא הכניסן לתוך הבית.

ח. איזו היא חצר הקובעת: כל שהכלים נשמרין בתוכה, או שאין אדם בוש מלאכל בתוכה; או חצר שאם יכנס אדם לה, אומרין לו מה אתה מבקש. וכן חצר שיש בה שני דיוורין, או שהיא לשני שתפין, שאחד פותח אותה ונכנס, ואחד בא ונכנס או יוצא ונועל האיל והן פותחין ונועלין, הרי זו קובעת.

ט. בית שער שלחצר, והאכסדרה, והמרפסת הרי הן כחצר: אם היתה קובעת, קובעין; ואם לאו, אין קובעין.

י. שתי חצרות זו לפני זו, שתייהן קובעין. ספת היוצרים זו לפני זו הפנימית קובעת, והחיצונה אינה קובעת. והחנות קובעת כבית.

יא. המוליך פרותיו ממקום למקום אף על פי שהוא נכנס בהן לבתים ולחצרות בדרך, לא נקבעו; אלא אוכל מהן עראי, עד שיגיע למקום שהוא סוף מגמתו. וכן בחזירתו. הרוכלין

הַמַּחֲזִירִין בְּעִירוֹת, שֶׁהֵן נִכְנָסִין מִחֶצֶר לְחֶצֶר אוֹכְלִין עֲרָאִי, עַד שֶׁמִּגִּיעִין לְבֵית שְׁלָנִין בּוֹ.

יב. הַמֵּבִיא תָּאֲנִים מִן הַשָּׂדֶה לְאָכֶלֶן בְּחֶצֶר הַפֶּטוּרָה מִן הַמַּעֲשֻׂרוֹת שָׂכַח וְהַכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, הֲרִי זֶה מֵתָר לְהוֹצִיאָן וְלֹאכֹל מֵהֶן עֲרָאִי; וְכֵן אִם שָׂכַח וְהֵעֵלֶן לָגֶג, אוֹכֵל מֵהֶן עֲרָאִי בִּגְג. הֵבִיאָן לְאָכֶלֶן בְּרֹאשׁ גִּגּוֹ, וְשָׂכַח וְהַכְנִיסָן לְחֶצֶר חֲבֵרוֹ נִקְבְּעוּ, וְלֹא יֹאכֵל עַד שִׁיעֶשֶׂר.

יג. חֶצֶר שֶׁהִיא נֶעְדְּרֶת, הֲרִי הִיא כְּגֹנָה וְאוֹכְלִין בְּתוֹכָהּ עֲרָאִי וְהוּא, שִׁיעֶדֶר רְבָה. וְאִם זֶרַע רְבָה, אֵין אוֹכְלִין בָּהּ עֲרָאִי; וְכֵן אִם נָטַע רְבָה. וְאִם נָטַע לְנוֹאֵי חֶצֶר הוֹאִיל וְהִיא נֶעְדְּרֶת, הֲרִי זֶה אוֹכֵל עֲרָאִי מֵאוֹתָן אֵילָנוֹת.

יד. תָּאֲנָה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּחֶצֶר אוֹכֵל מִמֶּנָּה אַחַת אַחַת, וּפֶטוּר; וְאִם צֶרֶף, חֵיב בְּמַעֲשֵׂר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּקֶרֶקַע. אָבֵל אִם עָלָה לְרֹאשׁ הַתָּאֲנָה מִמֶּלֶא אֶת חִיקוֹ וְאוֹכֵל שָׁם, שְׂאִין אוֹיֵר הַחֶצֶר קוֹבֵעַ לְמַעֲשֵׂר.

טו. הִיתָה עוֹמֶדֶת בְּחֶצֶר, וְנוֹטָה לָגֶנֶה הֲרִי זֶה אוֹכֵל מִמֶּנָּה בִּגְנָה כְּדֶרֶכוֹ, כְּאִלוֹ הִיתָה נְטוּעָה בִּגְנָה; הִיתָה נְטוּעָה בִּגְנָה, וְנוֹטָה לְחֶצֶר הֲרִי זֶה כְּנְטוּעָה בְּחֶצֶר, שְׂאִינוֹ אוֹכֵל שָׁם אֶלָּא אַחַת אַחַת.

טז. גֶּפֶן שֶׁהִיא נְטוּעָה בְּחֶצֶר לֹא יִטֹּל אֶת כָּל הָאֲשָׁכּוֹל וְיֹאכֹל, אֶלָּא מִגֶּרֶגֶר אַחַת אַחַת; וְכֵן בְּרֵמוֹן לֹא יִטֹּל אֶת כָּל הָרֵמוֹן, אֶלָּא פּוֹרֵט אֶת הָרֵמוֹן בְּאֵילָן וְאוֹכֵל הַפֶּרֶד מִשָּׁם. וְכֵן בְּאֲבִטִּיחַ סוּפֹת אוֹתוֹ בְּקֶרֶקַע, וְאָכְלוּ מִשָּׁם. הִיָּה אוֹכֵל בְּאֲשָׁכּוֹל בִּגְנָה, וְנִכְנָס מִן הַגְּנָה לְחֶצֶר אֵף עַל פִּי שִׁיעָא מִן הַחֶצֶר, לֹא יִגְמַר עַד שִׁיעֶשֶׂר.

יז. כֶּסֶבֶר שֶׁהִיא זְרוּעָה בְּחֶצֶר, מְקַרְסֵם עָלָה עָלָה וְאוֹכֵל; וְאִם צֶרֶף, חֵיב לְעֶשֶׂר. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בְּזֶה.